

Statens vegvesen

Kommunal – og
moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Behandlende enhet:
Vegdirektoratet

Saksbehandler/telefon:
Tord Viggo Thorshov /
22073506

Vår referanse:
15/201810-4

Deres referanse:
15/296

Vår dato:
11.11.2015

Høring – forslag til endringer i plandelen av plan- og bygningsloven, mv. – høringsuttalelse

Vi viser til brev 6. august med vedlagte høringsnotat om forslag til forenklinger i plandelen av plan- og bygningsloven. Statens vegvesen har innhentet innspill fra regionvegkontorene som en del av grunnlaget for etatens uttalelse.

Vi uttaler oss til de delene av endringene som vi anser for å ha størst konsekvenser for Statens vegvesen.

Generell kommentar

Statens vegvesen er positive til forenklinger i plan- og bygningsloven.

Vi har forståelse for forslagene om å utvide muligheten til å kunne gjennomføre planendringer med en noe enklere saksbehandling enn før og å utvide grensen for hva som kan håndteres gjennom dispensasjon. Vi mener imidlertid at berørte myndigheter uansett må få forelagt saker om planendring og dispensasjon og må sikres anledning til å uttale seg om sitt fagområde. Vi mener forslaget til endringer, særlig forslaget til § 19-1 om dispensasjon, vil innebære økt fare for at viktige planhensyn ikke blir vurdert og at forhold til annet regelverk ikke blir avklart parallelt med saksbehandlingen etter plan- og bygningsloven.

Oppsummering av våre hovedmerknader, som er utdypet nedenfor under merknadene til de enkelte delene av forslaget:

- Statens vegvesen mener det må klargjøres at § 12-8 nytt andre ledd gjelder planinitiativ fra private forslagsstillere.
- I § 12-14 nytt fjerde ledd må «berørte fagmyndigheter» (evt «berørte myndigheter») tas med i oppstillingen blant de som skal ha anledning til å uttale seg.

- Vi mener forslaget til endring av § 19-1 om dispensasjon ikke er akseptabel ut fra de hensynene Statens vegvesen skal ivareta, blant annet i avkjørsels- og byggegrensesaker. Vi mener Statens vegvesen – og andre fagmyndigheter – fortsatt må få anledning til å uttale seg i alle saker som berører saksområdet myndighetene skal ivareta.

Forslag om mer formalisert og avklarende oppstartsprosess ved behandling av private planinitiativ.

I overskriften framgår det at forslaget gjelder private planinitiativ. Omtalen ser også ut til å gjelde private planforslag. Slik forslaget til endringer i § 12-8 (nytt andre ledd) er formulert, kan det se ut som om kommunen skal ha mulighet til å stanse alle planinitiativ som ikke fremmes av planmyndigheten selv. Det bør gå tydeligere frem hva som gjelder for private planforslag og hva som gjelder for planforslag fra offentlige myndigheter.

Statens vegvesen mener det må klargjøres at § 12-8 nytt andre ledd gjelder planinitiativ fra private forslagsstillere. Alternativt kan det tas inn en tilføyelse om at bestemmelsen (nytt andre ledd) ikke gjelder planinitiativ fra myndigheter med ansvar for større samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur som har hjemmel til å utarbeide og fremme forslag til arealplaner for slike tiltak, jf pbl § 3-7 tredje ledd.

Statens vegvesen har ingen innvendinger mot at det tas inn krav om at det skal skrives referat fra oppstartsmøtet med planmyndigheten.

Forslag om at alle private planforslag i utgangspunktet skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn

Vi legger til grunn at dette bare gjelder for private forslag og ikke har betydning for Statens vegvesens planleggingsvirksomhet.

Forslag om enklere regler for endring og oppheving av plan

Vi er i hovedsak positive å utvide grensen for planendringer som kan gjennomføres med begrenset høring og en enklere saksbehandling, jf forslaget til endring av § 12-14 andre ledd. Vi er enige i at det først og fremst er konsekvensen av endringene, og ikke størrelsen på endringen som skal være utgangspunktet for om det kan legges opp til en enklere saksbehandling.

Når det gjelder reguleringsplaner for vegtiltak vil det ofte være behov for å gjøre mindre justeringer etter at reguleringsplan er vedtatt. Å utvide adgangen til å behandle endringer som medfører justeringer av formålsgrenser gjennom en enklere saksbehandling, vil trolig innebære en forenkling for Statens vegvesen og planmyndighetene.

Vi legger til grunn at berørte myndigheter og grunneiere som berøres av endringene uansett skal ha mulighet til å uttale seg til endringene og eventuell klage på vedtaket, jf § 12-14 tredje ledd som ikke foreslås endret.

Forslaget til nytt fjerde ledd i § 12–14 er formulert slik:

Plan som i det vesentlige er i strid med overordnet plan kan kommunestyret eller den som er delegert myndighet, oppheve seks uker etter at registrerte eiere og festere av eiendommer som direkte berøres er gitt anledning til å uttale seg.

Vi forstår det slik at hovedhensikten med den foreslåtte hjemmelen for å oppheve planer på en forenklet måte er å lette arbeidet med å rydde i planer som uansett ikke har rettsvirkning, eller bare i svært liten grad har rettsvirkning. Hvis dette legger til for en mindre fragmentert rettstilstand, er det er positivt for Statens vegvesens planleggingsvirksomhet, både ved utarbeidelse av egne planforslag og ved uttalelse til andre arealplaner,

Vi mener imidlertid at det i praktiseringen av bestemmelsen vil kunne oppstå usikkerhet og uenighet om en reguleringsplan er vesentlig i strid med overordnet plan eller ikke. Fortrinnsvis mener vi at en i forbindelse med utarbeidelse og vedtak av en overordnet plan bør avklare forholdet til berørte reguleringsplaner, dvs om reguleringsplanen fortsatt skal gjelde, om den skal gjelde i den utstrekning den ikke er i motstrid med kommuneplanens arealdel/kommunedelplanen eller om reguleringsplanen skal oppheves samtidig med vedtak av kommuneplanen.

For øvrig legger vi til grunn at «berørte fagmyndigheter» (evt «berørte myndigheter») skal nevnes blant de som skal ha anledning til å uttale seg. Det framgår blant annet i høringsnotatet kapittel 3.4 om «administrative, økonomiske og andre konsekvenser av forslaget» at «berørte fagmyndigheter» skal varsles som i dag.

Forutsatt at «berørte fagmyndigheter» tas inn i § 12–14 fjerde ledd blant de som skal være gitt anledning til å uttale seg har vi ikke vesentlige innvendinger til bestemmelsen.

Forslag til forenklinger i dispensasjonsbestemmelsene

Departementet skriver i høringsnotatet at det er behov for klarere og enklere regler for når det kan gis dispensasjon. Videre at det er behov for å gi kommunene noe større mulighet for å gi dispensasjon for mindre tiltak som ikke berører viktige interesser.

Vi er ikke uenige i dette utgangspunktet. Vi har imidlertid sterke innvendinger til endringene i pbl § 19–1 slik det er foreslått.

I nåværende § 19–1 siste setning står det at «Statlige og regionale myndigheter hvis saksområde blir direkte berørt, skal få mulighet til å uttale seg før det gis dispensasjon fra planer, plankrav og forbudet i § 1– 8».

I forslaget til endring av § 19–1 siste setning står det at «Statlige og regionale myndigheter hvis saksområde blir direkte berørt, skal få mulighet til å uttale seg *om nasjonale og viktige regionale interesser* før det gis dispensasjon fra planer, plankrav og forbudet i § 1– 8.

I beskrivelsen av forslaget står det at kommunens fremleggingsplikt overfor andre myndigheter nå knyttes til, og gis i hovedsak samme ramme som myndigheten vedkommende sektorer og fylkeskommune har til å fremme innsigelse.

Statens vegvesen mener det vil innebære en uakseptabel og uforsvarlig innskrenkning av plikten til å legge fram dispensasjonssaker for andre berørte myndigheter og disse myndighetenes adgang til å uttale seg i slike saker. Vi mener det er svært uheldig og prinsipielt feil å innføre samme grense for når andre myndigheter skal bli forelagt – og gis mulighet til å uttale seg i – dispensasjonssaker, som loven setter for når andre myndigheter har adgang til å fremme innsigelse i plansaker. Vi viser til at kommunens adgang til å gi dispensasjon er forutsatt å gjelde mindre og lite kontroversielle saker, herunder tiltak som ikke berører viktige interesser. Så lenge dispensasjonshjemmelen brukes etter intensjonen, vil en dispensasjonssak slik vi ser det sjelden eller aldri berøre nasjonale eller viktige regionale interesser.

I vanlige plansaker er det også sjelden at innsigelse blir brukt. De fleste innspillene gis som faglige råd og merknader, og bidrar sammen med andre former for medvirkning til en grundigere saksbehandling, større sikkerhet for nødvendig avklaring etter annet regelverk og forhåpentligvis bedre beslutninger.

Selv om dispensasjonssaker i hovedsak ikke gjelder forhold som det er grunnlag for å fremme innsigelse til, vil sakene ofte berøre hensyn statlige eller regionale fagmyndigheter har ansvar for å følge opp eller ivareta – og som disse myndighetene derfor må ha mulighet til å uttale seg om før vedtak fattes, og adgang til eventuelt å påklage dispensasjonsvedtaket.

Eksempler på typiske dispensasjonssaker som berører hensyn Statens vegvesen skal følge opp – som forvalter av riksveg på vegne av staten, som forvalter av fylkesveg på vegne av fylkeskommunen, eller på grunnlag av etatens sektoransvar– er:

- Søknad om å bygge i strid med gjeldende arealplans byggegrenser langs riks- og fylkesveger
- Søknad som innebærer behov for ny avkjørsel eller utvidet bruk av avkjørsel til riks- og fylkesveg i forhold til det som er fastsatt i gjeldende plan
- Søknad om å bygge i områder som i plan er forutsatt disponert til (framtidig) vegformål
- Søknad om andre tiltak som har betydning for trafiksikkerheten langs- riks og fylkeveg, for eksempel mhp siktforhold mm.

Avhengig av plansituasjonen behandles saker om dispensasjon fra byggegrenser langs- riks og fylkesveg og ny/endret avkjørsel enten etter plan- og bygningsloven med kommunen som vedtaksmyndighet eller etter vegloven med vegmyndigheten som vedtaksmyndighet. I sakene som behandles etter plan- og bygningsloven (for eksempel gjennom dispensasjon) fatter ikke Statens vegvesen eget vedtak etter vegloven, men uttaler seg til saken etter plan- og bygningsloven. Denne ordningen har vært en forutsetning for utforming av veglovens bestemmelser om byggegrenser og avkjørsler og er blant annet nedfelt i «Retningslinjer for

behandling av avkjørselssaker» og «Retningslinjer for vegkontorenes behandling av byggegrensesaker». I enkelte tilfeller er det behov for både vedtak etter plan- og bygningsloven og tillatelse etter vegloven. I disse sakene vil saksbehandlingen kunne bli mer uoversiktlig og mer komplisert for tiltakshaver/søker dersom vegmyndigheten ikke får dispensasjonssaken til uttalelse. Vi viser også til byggesaksdelen av plan- og bygningsloven der § 21–5 omtaler bygningsmyndighetens samordningsplikt. Denne bestemmelsen gjelder riktignok byggesaker, men ofte behandles en dispensasjon fra plan eller planbestemmelser parallelt med en byggesak.

Dersom dispensasjonsbestemmelsen i plan- og bygningsloven endres slik at vegmyndighetene ikke sikres mulighet til å uttale seg om avkjørsels- og byggegrenseforhold i dispensasjonssaker, vil det slik vi ser det også være nødvendig med en gjennomgang av bestemmelsene om avkjørsler og byggegrenser i vegloven og tilhørende regelverk.

Statens vegvesen mener derfor at den foreslåtte endringen §19–1 ikke er akseptabel ut fra de hensynene (trafiksikkerhet mv) Statens vegvesen skal ivareta i avkjørsels- og byggegrensesaker. Slik vi ser det må dagens bestemmelse – om at statlige og regionale myndigheter hvis saksområde blir direkte berørt skal ha mulighet til å uttale seg før det gis dispensasjon – beholdes.

Forenklinger mht. godkjenning av regionale planstrategier

I fylker der det er etablert regionalt planforum, vil disse foraene kunne fungere som arenaer for samhandling og samordning. I Oslo kommune er det ikke opprettet et slikt forum, og de regionale statlige fagmyndighetene blir slik Statens vegvesen ser det ikke gitt reell mulighet til å medvirke i planarbeidet slik loven forutsetter. Det medfører mange unødige innsigelser i arealkonflikter som kunne vært løst gjennom forhandlinger tidlig i planprosessene.

En forutsetning for at den forenklingen som er foreslått ikke bidrar til at statlige fagmyndigheter og statlige interesser tilsidesettes i større grad enn tidligere, er å stille krav i pbl § 5–3 om at regionalt planforum skal opprettes i alle regioner, inkl. Oslo kommune, slik at kravet til samordning av ulike regionale interesser og at samhandlingsprosesser gjennomføres i tidlig fase av planprosessene i tråd med lovens intensjoner.

Seksjon for planlegging og grunnerverv
Med hilsen

Gyda Grendstad
avdelingsdirektør

Thorshov Tord Viggo

Kopi
Samferdselsdepartementet, Postboks 8010 Dep, 0030 OSLO

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.